

Føroyingar - danir og undirgrundin

Oddagrein

SAMRÁÐINGARNAR við donsku stjórnina eru aftur útsettar. Fyrstu ferð var tað eftir ynisk frá landsstýrinum, hesaferð eru tað danir, sum eru komnir við yniskinum. Tær verða so einaferð seinast í oktober. Sagt verður, at tað er tí, at búskaparmálaráðharrin skal til New York. Tað eru so ikki bert hesar samráðingar, sum eru vörnar útsettar. Eisini tær, sum lögmaður skuldi hava í London, blivu útsettar. Nú skal ein sjálvandi ansa eftir ikki at billa sær nakað inn og leggja annað í hesar útsetingar, enn at tær av náttúrligum grundum ikki kunnu verða sum ásett.

MEN tó er tað so, at ein spyr, hvussu tað ber til, at so týðningarmiklar samráðingar verða útsettar sum um talan var um ein ella annan vanligan skótafund! Hvussu ber tað til, at lögmaður gevur bretum avboð, tá alt er lagt til rættis! Er alt hetta liður í einum taktiskum spæli kundi verið spurt!

NÚ tað fara at gangar nakrar vikur til komandi samráðingar við danir eru so eisini so mikið betri stundir hjá føroyingum og fyrri tað dønum at gera upp stöðuna. Ella sum Lise Lyck sigur við blaðið í dag: danir og føroyingar mugu gera sær greitt, hvat teir vilja við føroyska samfelagnum. Teir mugu hava eitt ella annað mál. Hon vísir á, at tey mál, sum eitt nú danir higartil hava sett sær, hava ikki gagnað føroyska samfelagnum, sum tað átti. Hvat viðvikur samráðingunum hava vit frætt, at eisini spurningurin um olju verður á skránni. Áhugavert kundi verið at vitað, hvat danir og fyrri tað eisini føroyingar leggja í henda spurningin. Vit vita jú, at hann longu er inni í avtalunum, tá talan er um afturgjalding av avdráttunum av lánu-num. Er tað so, at úttilt eru til inntøkur frá sli-kari vinnu, so skal hon m.a. brúkast til at gjalda dønum skuld aftur fyrri.

ÓIVÁÐ er spurningurin um oljuna og undirgrundina nógv meira áhugaverdur og týðningarmikil, enn nakargevur sær fær um. Eru vit í veruleikanum í ferð við umvegis at lata vit dønum undirgrundina aftur? Ella er hetta ein náttúrligur partur av einum sínamilum handli, har báðir partar kunnu bliva nøgdir? Tað eru mong í Føroyum, sum halda at danir skulu halda fingrarar vekk frá undirgrundini. Onnur halda, at er olja í undirgrundini, so er tað einki annað enn náttúrligt, at danir, sum partur av ríkisfelagsskapinum, eru við í útviklinginum og fáa sín part av inntøkunum. Uppaftur onnur halda, at tað er skilagott longu nú - fyrri at fáa vent gongdini í Føroyum - at vit í størri mun geva dønum grønt ljós fyrri at vera við í eini komandi oljuvinnu. Tvs. at vit longu nú - til tess at kunna fóta okkum aftur - kunnu læna upp á eina møguliga komandi oljuvinnu. Tað verða danir at taka tjansin at missa pengarnar, um eingin olja verður. Og vit verða at halda orð.

Síðu 2 viðmerking

Turrgeldandi skrøgg - og tilvenjing

Las eitt lesarabrev, sum fylti eina heila síðu í blaðnum (22.9.95), og spurdi so at enda meg sjávan:

Hvat var so substansurin í hesum trivialiga lesarabrevi?

Tíverri noyddist eg at siga, at har var eingin substansur! Ein leiðandi maður í Tjóðveldisflokkinum kundi skriva seks spaltur um kreppuna og stöðuna í Føroyum uttan at koma við nøkrum sum líkist substans. Hjá teimum er altíð bert ein loysn, og tað er loysing. Men hvussu loysing - konkret skal loysa samfelagsins trupulleikar, tað verður ikki sagt, og tað hevur ongantíð verið sagt av hesum flokki.

Kanska er forkláringin, at tað als ikki var ætlanin at koma við nøkrum substans. Hetta er ikki ein roynd at víðgæra samfelagsins vandamál, soleiðis sum tey eru í veruleikanum.

Politikkur ella trúarjättan?

Hetta var ein religiøs trúarjättan, eitt bekennt mál til eina mytu, sum nú í tridja ættarliði verður endurtikin, soleiðis at meingheitan hoyrir, at hesin er rætttrúgandi enn. Sterkur í trúnni.

Og í trúarspurningum hjálpa eingi argument. Hetta er líka gott sum teir bestu Guru'ar í India, sum í djúpri meditatión við egnari kraft kunnu hevja seg upp frá undirlendinum og sita í leysari luft ein hálvan tíma.

Men trúgv ella mytologi loysa ikki tilfeingiskreppuna, heldur ikki hallið á figgarlógini, uttanlandskuldina, arbeidsløysið ella nakað samfelagsligt problem.

Lygnir og avbronglingar.

Citat nr. 1:

»Ja, tað er so vindandi gal-di at føroyski skattgjaldar-in hevur sett 200 mio. uppá kant í ein Framtaksgrunn, sum hevur sum fremsta endamáli at fjarða til privata vinnulívunum at fáa fótin fyrri seg aftur við nýskapandi tiltekum.

Fyrsta er, at Landið hevur bert sett 100 mio. í hetta felag. Danska stjórnin hevur sett hinar 100 mio. í Framtaksgrunnin. Næsta er, at Framtaksgrunnurin netupp hevur sum uppgávu at hjálpa vinnulógum í gongd við kapitali, og síðan lata privat fólk ella feløg

keypa henda partakapital aftur, tá gongd er komin á.

Antin er skrivning tjóðveldismannsins beinleiðis lygn, grov manipulation ella skrivning uttan vitan um veruleikan. Hann kann sjálvur velja. So kallar hann sínar móttøðumenn fyrri politiskar pinkulingar. Nei, eg sigi einki.

Ræðslan fyrri til útlendska.

Citat nr. 2:

»Ein føroyskan politikk, har rúmsátt og liviligt skuldi verið hjá øllum føroyingum í Føroyum og leysan av útlendskum »ismum« hevur flokkurin verið forspákarari fyrri og roynt at ríkið. Her er tann breidd pensilin frammi, stór og vælkingandi orð. Men her kemur tó fram, at ein partur av trúarjättanin hjá tjóðveldismanninum er at leggja sjógv millum seg og allar útlendskar ismur.

A fundi fyrri nógvum árum síðan bleiv E. Paturson spurdur av einum persóni, sum seinni bleiv lögmaður, um hann (EP) gekk inn fyrri sosialismu ella kapitalismu? Maðurin svaraði sum oraklið í Delfi: Eg eiti Paturson, og eg eri tjóðveldismáður. Fólk blivu ikki klókari av hesum svar, men tað var helst heldur ikki ætlanin. Hetta var eitt ritual, men samstundis smoygdi hann sær undan. Sama ger lesarabrevskrivarin, hann vil hvørki hava høgna ella vinstra. Tað verður lítit eftiri, tá hann frammanundan hvørki hevur høvd ella hala.

Men samstundis sum teir vanda sær móti »útlendskum ismum«, so definera teir seg sum »istar« av versta slag: opportunistar. Henda rituellu skýggjan av tí fremmenda hevur bert eina

forklárning: teir vilja hava hondina fría til at brúka allar ismur í stríðnum fyrri endaligu loysnini: loysingini. Kapitalismu, sosialismu, liberalismu, populismu, reaganismu og tá tann tíðin kemur - kanska tað, sum verri er.

Hervið er ikki sagt, at eg veit um nakran móltittin í flokkinum í dag. Tvørturímóti kenni eg nógvur tjóðveldismenn, sum bæði eru sannir demokratir og góðir humanistar. Men ideologi-in: eingin isma, kann sláa um til sín mótsætning og verða einhvør isma.

Ein isma nærst millum føroyskar politikarar

Politikarar bjóða seg fram at loysa landsins trupulleikar og at vísa leiðina fram. Tíverri havi eg varhugan av, at tann vónleysa stöðan ikki verður loyst við teim politikarum, ið sita á Tingi í dag, hóast bæði skilagott og realistisk fólk eru í millum. Í heilum sæst og hoyrist hvussu teir geva øðrum skyldina. Øðrum politikarum ella Donsku Stjórnini.

Eskapisman vindur uppá seg. (Eskapisma er at flyggja frá veruleikanum og vandamálinum har).

Halleluja-politikkur, mistøkini og tann manglandi realismen í 80'unum verður fortongd, gloymd burtur. Allir flokkarnir vóru hóast alt uppi í samgongum í farna 15-ára skeiði.

Men nú hava danskarar alla skyldina.

Vóru tað donsk skip, ið oyddu grunnarnar? Vóru tað donsk harrabøð, sum dikteraðu Gomlurætt, Ráfiskagrunnin og hundrad aðrar studningsskipanir?

Mytan um knívin í bróðurbak.

Citat nr. 3:

Kvettid tann 6. oktober 1992 varð í smálatum sett út í kortið av »føro-gruppen« í Forsætismálaráðnum mánaðir frammanundan.

Hetta var ein konspiratoriskur planur, sum føro-gruppen hevði. Oktober-revolútionin? Heldur var hetta sannleikans tími, tá realitetirnir vóru lagdir á borðið. Hallelujakórið tagnaði. Hvi hevði okkara Landsstýri onga »føro-gruppe«, sum dugdi at siggja, at nú kom skrálið.

Nei, »vi alene vide«, søgdu menn. Problemini verða ikki loyst, men vit hava funnið ein figginda, vit

hava funnið svikjara. Tað vóru danir, sum stungu knívin í ryggin á okkum, tá vit høvdu hjálp fyrri neyðini.

Her er rætta pláttid at spyrja: Hvør hevur áhuga at spjæða hesa mytu. Sjálvandi í fyrsta lagi Fólkalokkurin, sum misti alt sít økonomiska vald, Fiskasølu, Flakavirkini, Sjóvinnubankan, og rættin at fiska frítt við ongum kvotum. Hetta vilja teir sjálvandi hava aftur. Tað er klárt. Harnæst kemur so tjóðveldisflokkurin, sum er í politiskari andstöðu, og roynir at venda fólksins vreiði móti donsku stjórnini. Sjálvandi. Teir droyma um loysing.

Hesin flokkur hevði altíð rætt.

Citat nr. 4:

»Allir spádómar Tjóðveldisflokksins, og nakað væl afturat, eru gingnir út.

Líkamikið hvat álvars-mál, ið nevnt verður í lesarabrevinum, so hevði Tjóðveldisflokkurin rætt - tianverri, kunnu vit siga í dag, leggur maðurin aftur, at sum ein annar profetur. Hvørki meir ella minni, allir spádómar, allar forsagnar (og nakað væl afturat?) gingu út.

Tjóðveldisflokkurin hevur als ongur forsagnir, bert nógvur sagnir. Sagnir og mytur, sum verða tiknar uppáftur og uppáftur og uppáftur, so ofta og títt at henda tilvenjing gevur absinsensur, um teir ikki fáa sítt rituellu fix. Tianverri kunnu vit siga í dag.

Umloypingargørðir vinda uppá seg í føroyskum politikki

Í náttúruni sæst ofta, at dyr, sum verja hvør sít øki, men koma grannanum ov nær, fara at sláas fyrri at verja sít territorium. Men mitt í hesum bardaga kunnu tey vísa ein løgnan atburð, lást at leggja seg at sova, at vaska sær ella at bygja reiður. Hetta kallast á donskum ein »overspringshandling« ella á føroyskum kanska ein umloypingargørð. Dýrið ella fuglurin leyst at hava úr at gera, bert ikki úr at gera við tí, sum skuldi verið høvudspággvan: at verja territorium.

Í staðin fyrri umloypingargørðir krevjast loysnir, ikki »loysing«.

Skrøgg er eisini turvelvandi drøgg.

Rolf Guttessen,
25.9.1995